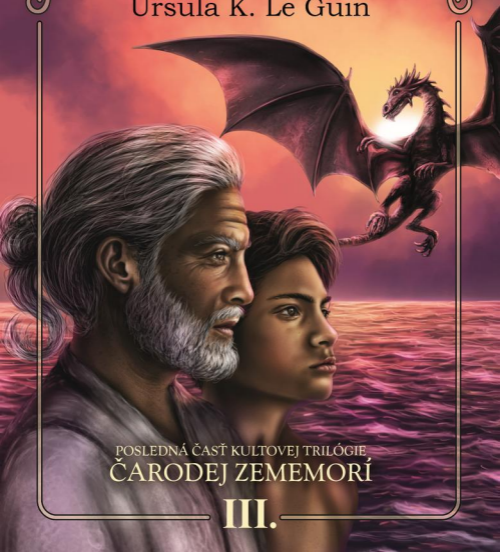

NAJVZDIALENĚJŠIE
POBREŽIE

Ursula K. Le Guin

POSLEDNÁ ČASŤ KULTOVEJ TRILÓGIE
ČARODEJ ZEMEMORÍ

III.

NAJVZDIALENEJŠIE
POBREŽIE

Ursula K. Le Guin

NAJVZDIALENEJŠIE
POBREŽIE

slovar

The Farthest Shore © 1972 by Ursula K. Le Guin

Translation © Branislav Varsik, Stanislav Dančiak 2005, 2023

Cover © Jiří Dvorský 2023

Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o., Bratislava 2005, 2023

ISBN 978-80-556-6105-6

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto knihy sa nesmie reprodukovať ani šíriť v nijakej forme ani nijakými prostriedkami, či už elektronickými, alebo mechanickými, vo forme fotokópií či nahrávok, respektíve prostredníctvom súčasného alebo budúceho informačného systému a podobne bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

Z anglického originálu Ursula K. Le Guin: *The Farthest Shore*, ktorý vyšiel vo vydavateľstve Atheneum, Macmillan Publishing Company, New York, USA, 1972, preložili Branislav Varsik a Stanislav Dančiak.

Návrh obálky Jiří Dvorský

Zodpovedná redaktorka Mária Caganová

Editorka Dana Brezňanová

Vydalo Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o., Bratislava v roku 2023.

Sadzba Alias Press, s. r. o., Bratislava

Tlač FINIDR, s. r. o., Český Těšín

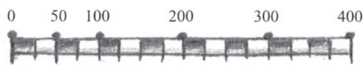
10 9 8 7 6 5 4 3 2 1

www.slovart.sk

*Elisabeth, Caroline
a Theodorovi*

ZEMEMORIA

Mierka

ZÁPADNÉ KONČINY

JUŽNÉ KONČINY

SEVERNÉ KONČINY

Veľrybie ostrovy

Komokomer

Chemish

Sort

S. Enwans

J. Enwans

Allernoty

Ferrins

dath

Bereswek

ské more
lad
more

Andrady

Cel'uste

Andrad

Gont

Gontské more

Oranéa

Orandrad

Perregal

Spevy

Hur-At-Hur

Ea

Ebéa

Barnisk

Torheven

Atnini

Eskel

Karrego-At

VÝCHODNÉ KONČINY

Torikly

Ruky

Vemish

Sattins

ňavorské jazmy

Otrad

Way

Venway

Yor

Sneg

len
tery

Felkway

Waymarsh

Perilane

Iffish

Ďaleký Toly

pr
šly

Nepřístupné more

Vonkajší

Innran

Tok

Koppish

l

Unské skaly

Korp

Kopp

Holp

Koppish

šowl

Namien

Apso

Trávoový ostrov

Pelimer

sk

Dunnel

Rolameny

Gale

Gosk

Set

Wasny

Kornay

Astowel

ské južné plytčiny

Ostrov ucha

Jarabina

Na Fontánovom nádvorí presvitalo cez mladé listy jaseňov a brestov marcové slnko a pomedzi tiene a lúče jasného svetla tryskala a dopadala voda. Otvorené nádvorie ohraničovali štyri vysoké kamenné steny. Za nimi sa nachádzali komnaty a ďalšie nádvoría, chodby, haly, veže a nakoniec mohutné vonkajšie múry rokeského Veľkého domu. Ten by odolal vojsku, zemetraseniu aj náporu mora, lebo nebol postavený len z kameňa, ale najmä z mágie, ktorej sa nič nevyrovnalo. Pretože Roke bol Ostrov múdrych, na ktorom sa umenie mágie vyučovalo, a Veľký dom bola škola a miesto, kde sa sústreďovalo všetko čarodejníctvo. Ústredným miestom Veľkého domu bolo malé nádvorie hlboko vnútri jeho múrov, kde zurčala fontána a kde v daždi, slnečnom svetle i mesačnom svite stáli stromy.

Strom najbližšie pri fontáne, mohutná jarabina, svojimi koreňmi vytlačil a polámaval mramorovú dlažbu. Pukliny vyplnili žilky svetlozeleného machu, ktoré sa šíрили z trávnatého záhonu okolo nádrže fontány. Na jednej z nich sedel chlapec a pozoroval, ako z hlavnej časti fontány tryská

Najvzdialenejšie pobrežie

voda. Hoci už nemal ďaleko do veku dospelosti, ešte stále bol chlapcom. Mal štíhlu postavu a prepychový odev, jeho jemná tvár akoby bola odliata zo zlatistého bronzu. Sedel úplne nehybne.

Pod stromami na druhom konci malého trávniku, asi päť metrov za chlapcom, stál muž – teda, aspoň sa zdalo, že stojí. Mihotajúci sa teplý vzduch a tieňe znemožňovali vidieť veci jasne. Ale určite tam bol – nehybný, celý v bielom. Chlapec pozoroval fontánu a muž pozoroval chlapca. Okrem neustávajúcej piesne padajúcej vody a šumu lístia nebolo počuť nijaký iný zvuk. Nič sa nehýbalo.

Muž urobil krok vpred. V korune jarabiny zaševelil vietor a pohol mladými zelenými lístkami. Chlapec sa vyplašil a svižne vyskočil na nohy. Obrátil sa k prichádzajúcemu a uklonil sa. „Pane.“

Zastal pred chlapcom vzpriamený a statný, zahalený do plášťa s kapucňou z bielej vlny, ktorá mu teraz ležala zložená na pleciah. Jedno líce na tmavočervenej tvári s jastrabím nosom mal posiate jazvami. Oči jasné a prenikavé. Hovoril potichu. „Na Fontánovom nádvorí sa príjemne sedí,“ povedal. Aby predišiel chlapcovo ospravedlnenie, ešte dodal: „Cestuješ zďaleka, a ani si si neoddychol. Sadni si.“

Kľakol si na obrubu nádrže a vystrel ruku do závoja ligotajúcich sa kvapiek, ktoré prepadávali z vyššej úrovne. Nechal ich pretekať pomedzi prsty. Chlapec si opäť sadol na krivú dlažbu. Obaja chvíľu mlčali.

„Ty si syn princa Enladu a Enlád,“ povedal arcimág, „dedič Morredovho kniežatstva. V celých Zememoriach neexistuje starší rod a krajšie panstvo. Už som mal príležitosť

vidieť enladské háje uprostred jari a zlaté berilské strechy. Ako sa voláš?”

„Arren.“

„To slovo určite pochádza z vášho jazyka. Čo znamená v bežnej reči?”

„Meč,“ odvetil chlapec.

Arcimág prikývol. Opäť sa rozhostilo ticho. Nakoniec sa ozval chlapec, nie veľmi odvážne, ale ani ustráchané. „Myslel som si, že arcimágovia poznajú všetky jazyky.“

Muž pokrútil hlavou, hľadiac do fontány.

„A všetky mená...”

„Všetky mená? Len Segoy, ktorý vyriekol Prvé slovo a ktorý pozdvihol ostrovy z morských hĺbok, poznal všetky mená. Iste,“ uprel jasný a pevný pohľad na Arrenovu tvár, „keby som potreboval vedieť tvoje pravé meno, zistil by som ho. No zatiaľ to nie je potrebné. Budem ťa volať Arren. Ja som Krahulec. Aká bola cesta?”

„Veľmi dlhá.“

„Mali ste zlý vietor?”

„Vietor bol dobrý, ale noviny, ktoré nesiem, sú zlé, pane.“

„Tak hovor,“ povedal arcimág vážne, akoby ustúpil detskej nedočkavosti. Zatiaľ čo Arren rozprával, arcimág hľadel na krištáľový závoj vodných kvapiek dopadajúcich do spodnej nádrže fontány. Nezdalo sa však, že by nepočúval, práve naopak, vyzeral, že okrem chlapcovho rozprávania načúval ešte čomusi inému.

„Viete, pane, že môj otec, princ, je človek obdarený čarodejnou mocou. Pochádza z Morredovho rodu a v čase svojej mladosti strávil rok tu na Roke. Má moc i poznanie,

Najvzdialenejšie pobrežie

no svoje umenie používa iba zriedka, lebo je zaneprázdnený vládnutím, riadením ríše, spravovaním miest a obchodných záležitostí. Naše flotily plávajú ďaleko na západ až do Západných Končín, kde obchodujú so zafirmi, s hovädzou usňou a cínom. Začiatkom zimy sa z takejto plavby vrátil do Berily jeden kapitán a rozprával také veci, že ho dal otec, ktorému sa všetko donieslo do uší, zavolať, aby ho sám vy počul.“ Chlapec rozprával rýchlo a sebaisto. Mal dvornú výchovu, bol zdvorilý, pritom nie prehnane sebavedomý ako mnohí iní mladí ľudia.

„Ten kapitán otcovi povedal, že na ostrove Narveduen, ktorý leží asi päťsto míľ po mori na západ od nás, nepôsobí mágia. Vraj tam zaklínadlá nemajú nijakú moc a čarodejné slová upadli do zabudnutia. Otec sa ho spýtal, či všetci zaklínači a vedmy opustili ostrov, ale kapitán povedal, že nie. Na ostrove ešte žijú takí, čo bývali zaklínačmi, no vraj už nedokážu používať zaklínadlá. Nerobia dokonca ani drobné čary, aby opravili čajník alebo našli stratenú ihlu. Otec sa ho pýtal, či sa toho obyvateľa Narveduenu nezlakli, a kapitán znova odpovedal, že nie. Vyzerá to, že ich to vôbec nezaujíma. A skutočne, pokračoval, akoby sa ich zmocnila nejaká choroba. Na jeseň zožali iba veľmi slabú úrodu, ale správajú sa, akoby im to bolo jedno. Bol som pri tom, keď sa zhováral s otcom. Doslova povedal: ‚Sú ako chorí. Ako človek, ktorému povedali, že do roka zomrie, ale on tomu stále neverí a opakuje si, že to nie je pravda a že bude žiť večne. Chodia po svete a nič okolo seba nevidia.‘ Keď sa neskôr vrátili ďalší obchodníci, potvrdili, že na Narveduene vládne chudoba a že čarodejné umenie sa stratilo. No

nikto týmto povedačkám z ďalekých Končín, ktoré sú samy osebe čudné, neprikladal dôležitosť, len otec o nich neprestal premýšľať.

A potom na Nový rok, na enladský Sviatok jahniatok, keď ženy pastierov prinesú do mesta prvorodené mláďa zo stáda, otec ustanovil čarodeja Korienka, aby upriadol zaklínadlo na plodnosť. Korienok sa však sklúčený vrátil do kráľovskej siene, položil palicu a povedal: ‚Pane môj, nedokážem vysloviť nijaké zaklínadlo.‘ Otec sa s ním dlho zhováral, ale všetko, čo vedel čarodej povedať, bolo: ‚Zabudol som slová i to, ako sa skladajú.‘ Nakoniec išiel na trhovisko otec a vyslovil zaklínadlo sám, takže sviatok sa skončil dobre. Videl som však, ako sa večer unavený a mlkvy vrátil do paláca. Napokon mi povedal: ‚Vyriekol som nejaké slová, no neviem, či dávali zmysel.‘ A skutočne máme túto jar so stádami ťažkosti. Jahniatka hynú, len čo prídu na svet, mnohé dokonca ešte skôr, a iné sa zas rodia zmrzačené.“ Chlpcovo ľahko a rýchlo plynúce rozprávanie sa zadrhlo. Keď vyslovil posledné slová, zažmurkal a sťažka prehltol. „Niektoré som videl,“ povedal a na chvíľu sa odmlčal.

„Otec si myslí, že všetko toto – celá táto záležitosť so stádami a zvesti, čo sa k nám doniesli z Narveduenu – svedčí o tom, že v našich krajoch sa deje niečo zlé. Chce sa preto obrátiť na múdrych o radu.“

„To, že poslal teba, je dôkazom toho, že ide o súrnu záležitosť,“ povedal arcimág. „Si jeho jediný syn a plavba z Enladu na Roke nie je vôbec krátka. Ešte niečo?“

„Už len nejaké babské povedačky, čo sa šíria v horách.“

„A čo hovoria staré baby?“

Najvzdialenejšie pobrežie

„Že všetky sudby, čo vedmy vedia vyčítať z dymu a lesných jazierok, predpovedajú zlo a že nápoje lásky sa mihnajú účinkom. No vedmy nevládnú skutočným majstrovstvom.“

„Predpovedaniu šťastia a extraktom lásky netreba prikladať veľkú dôležitosť, ale oplatí sa počúvať, čo hovoria staré ženy. Dobré. O tvojej správe sa poradia rokeskí majstri, ale neviem zatiaľ povedať, akú radu pošlú tvojmu otcovi, pretože Enlad nie je prvý ostrov, z ktorého prišli takéto správy.“

Plavba zo severu okolo veľkého ostrova Havnor a krížom cez Vnútorne more smerom k Roke bola prvou Arrenovou veľkou cestou. Uvidel na nej mestá a kraje, ktoré neboli jeho domovinou, spoznal, čo je to diaľka a rozdielnosť, a zistil, že keď opustí mierne vršky Enladu, je za nimi veľký svet, v ktorom žije množstvo národov. Nebol ešte zvyknutý rozmýšľať v širokých súvislostiach, a preto mu chvíľu trvalo, kým si uvedomil, čo mu arcimág povedal. „Odkiaľ ešte?“ spýtal sa trochu zmätený, pretože pôvodne dúfal, že sa na Enlad veľmi rýchlo vráti s nejakou radou.

„Prvé prišli z Južných Končín a posledné dokonca z južnej časti Súostrovia – z Wathortu. Ľudia, čo tadiaľ prechádzali, vravia, že na tom ostrove už niet mágie. Je však ťažké rozhodnúť, čo je pravda. Z Wathortu sa už dávno stal ostrov vzbúrencov a pirátov a hovorí sa, že keď počuješ obchodníka z juhu, počuješ klamára. Ale všetky prichádzajúce zvesti sú rovnaké: Čarodejnicky prameň vyschol.“

„Ale tu na Roke...“

„Na Roke sme zatiaľ nič podobné nespozorovali. Sme ochránení pred búrkami, zmenami či nešťastím. Možno až príliš dobre. Čo budeš teraz robiť, princ?“

„Keď budem mať pre otca správu o príčine toho zla a o tom, ako ho napraviť, vrátim sa na Enlad.“

Arcimág sa naňho zadíval. Tentoraz aj napriek svojej dvornej výchove Arren sklopil zrak. Nevedel prečo. V arcimágových tmavých očiach nebolo nič nepríjemné, práve naopak – boli nezaujaté, pokojné, súcitiace.

Všetci na Enlade si ctili jeho otca a on bol synom princa. Takto sa naňho ešte nik nepozrel – nie ako na Arrena, princa Enladu, syna vládnuceho princa, ale ako na Arrena – chlapca. Bránil sa myšlienke, že sa arcimágovho pohľadu zľakol, no tak či onak, nedokázal mu čeliť. Zazdalo sa mu, že celý svet sa ešte zväčšil, a nielen Enlad mu teraz pripadal bezvýznamný, ale pocítil, že aj on sám je len maličkou čiastočkou na nekonečnej scéne sveta obklopeného moriami, nad ktorými visí temnota.

Sedel na zemi a prstami vyberal čerstvý mach z puklín medzi mramorovými dlaždicami, keď začul svoj hlas, ktorý mu zhrubol len v posledných dvoch rokoch, ako ticho a chrapľavo vraví: „Pane, urobím, ako mi rozkážete.“

„Neslúžiš mne, ale svojmu otcovi,“ odvetil arcimág.

Nespúšťal pritom z chlapca oči. Keď Arren vyslovil tú vetu, ktorou sa celkom podrobil a prestal myslieť na seba, zdvihol hlavu. Až teraz jasne uvidel arcimága, najväčšieho čarodeja Zememóri, muža, ktorý zatvoril Čiernu studňu na Fundaure, získal z hrobiek Atuanu prsteň Erreth-Akbeho a postavil okolo ostrova Nepp hradbu, ktorá má základy až

Najvzdialenejšie pobrežie

na morskom dne. Uvidel námorníka, čo pozná moria medzi Astowellom a Selidorom ako svoju dľaň, jediného žijúceho drakopána. A teraz kľačal tu, vedľa fontány, nízky a už nie najmladší muž s hlasom tichým a pohľadom hlbokým ako noc.

Arren sa neohrabane zdvihol a s náhlym zápalom obradne pokľakol na obe kolená. „Pane,“ jachtal, „dovoľte, aby som vám slúžil!“

Jeho sebaistota sa celkom vytratila. Tvár mu zaliala červen a hlas sa mu roztriasol.

Na boku mu visel meč v novej pošve, ozdobenej červeno-zlatým obrazcom. Meč z postriebreneho bronzu však bol obyčajný, bez ozdôb, s chráničom opotrebovaným používaním. Arren vytasil meč z pošvy a podával ho arcimágovi rukoväťou napred ako vazal svojmu kniežatú.

Arcimág sa pozrel najprv na zbraň, potom na Arrena, ale ponúkaného meča sa nedotkol. „Patrí tebe, nie mne,“ povedal. „A ty nikomu neslúžiš.“

„Otec mi kázal zostať na Roke, kým nezistím podstatu toho zla. Mám sa tiež niečomu naučiť. A hoci nemám nijaké schopnosti ani moc, pochádzam z rodu, ktorý už splodil mágov. Ak vám môžem byť nejako užitočný...“

„Než sa tvoji predkovia stali mágmi,“ povedal arcimág, „najprv boli kráľmi.“

Potom vstal, tichým a ráznym krokom pristúpil k chlapcovi a vzal ho za ruku, aby sa postavil. „Ďakujem ti za ochotu slúžiť mi. A hoci zatiaľ tvoju ponuku neprijímam, keď sa poradíme, možno svoje rozhodnutie ešte zmením. Úprimná ponuka sa odmieta len ťažko. Rovnako ťažko ako meč Morredovho potomka... Teraz choď. Chlapec, ktorý ťa

Jarabina

priviedol, sa o teba postará. Najedz sa, umy sa a oddýchni si. Choď.“ Položil Arrenovi ruku medzi lopatky a jemne pritlačil. Nikdy predtým mladý princ nepocítil takú dôvernosť a od nikoho iného by ju neprijal, ale dotyk arcimágovej ruky ho naplnil vzrušením. Arren sa zamiloval.

Na dvore svojho otca bol činorodý. Tešil sa hrám, s pýchou a radosťou vystavoval na obdiv šikovnosť svojho tela i mysle. Spoľahlivo si plnil povinnosti princa, ktoré neboli ani malé, ani ľahké. No napriek tomu sa nikdy ničomu celkom neodovzdal. Všetko mu pripadalo ľahké a všetko, čo robil, sa mu darilo. Bola to preňho hra a on ju hral s radosťou. Teraz ho však hlboko zasiahla nie hra alebo túžba, ale vznešenosť, nebezpečenstvo, múdrosť, tvár posiatá jazvami, mierny hlas a počerná ruka ukrývajúca veľkú moc. Ruka, ktorá držala tisovú palicu so Stratenou runou kráľov vyrezanou do čierneho dreva kúsok nad prstami.

Prvý krok vedúci od detstva do dospelosti vykoná človek vždy náhle, nepripravený, bez obzerania dozadu či dopredu, bez varovania, bez toho, že by si schoval niečo do zálohy.

Zabudnúc na dvornú etiketu sa rýchlo a poslušne pobral ku dverám. Kráčal neobratne, ale vyžarovalo z neho šťastie. Arcimág za ním hľadel.

Ged ešte chvíľu stál pod jarabinou pri fontáne a potom zdvihol tvár k slnkom zaliatemu nebu. „Milý posol nedobrych správ,“ povedal polohlasne, akoby k fontáne. Tá ho však nepočúvala a naďalej si šumela svoje. Arcimág jej ešte chvíľu načúval a potom sa pobral ku dverám, ktoré Arren nevidel – dokázali by ich rozoznať len máloktoré oči bez ohľadu

Najvzdialenejšie pobrežie

na to, z akej diaľky by sa na ne dívali – a povedal: „Majster Dverník.“

Zjavil sa drobný muž neurčitého veku. Mladý už dávno nebol, takže ak ho chcel niekto opísať, mal by použiť slovo starý, no ani to k nemu celkom nepasovalo. Mal vysušenú tvár farby slonoviny a milý úsmev, ktorý mu na líkach vytváral dlhé vrásky. „Áno, Ged?“

Boli sami a Dverník patril medzi sedem ľudí na svete, ktorí poznali arcimágovo meno. Tými ďalšími boli majster Menovač na Roke Ogion Mlčanlivý, čarodej z Re Albi, ktorý kedysi dávno na gontskej hore dal Gedovi jeho pravé meno, Biela pani z Gontu – Tenar s Prsteňom, miestny čarodej na Iffishi prezývaný Hracho a ešte jedna osoba na Iffishi, manželka jedného tesára, matka troch dievčatiek, ktorá o čarovaní síce nevedela nič, ale bola múdra v iných záležitostiach a volala sa Margaréta. A napokon na opačnom konci Zememori, na ich najzápadnejšom západe, dva draky – Orm Embar a Kalessin.

„Mali by sme sa večer stretnúť,“ povedal arcimág. „Skočím za Skladačom a pošlem odkaz Kurremkarmerrukovi, aby na chvíľu odložil zoznamy mien a nechal žiakov jeden večer oddychovať. Chcem, aby sa k nám pridali, aj keď nie osobne. Zavoláš ostatných?“

„Áno,“ povedal Dverník a vyšiel. Za ním odišiel aj arcimág a na dvorane už znel iba pokojný, nikdy neutíchajúci šepot fontány, zaliatej slnečným svetlom skorej jari.

Imanentný háj bývalo zvyčajne vidieť na západ od rokokého Veľkého domu a často aj trochu na juh. Nie je vyznačený na nijakej mape a nevedie k nemu nijaká cesta.

Nájdu ho len tí, čo cestu k nemu poznajú. Vysoké stromy hája, ktorých zelené listy majú na jar zlatistý nádych, môžu niekedy vidieť novici, obyvatelia mesta a roľníci, hoci sa im vždy zdajú ďaleko. Obyvatelia ostrova mávajú pocit, že sa háj akýmsi záhadným spôsobom pohybuje. Ale to je omyl, pretože háj sa nehýbe, keďže jeho korene sú koreňmi bytia. Pohybuje sa všetko naokolo.

Ged vykročil z Veľkého domu a vydal sa do polí. Keďže slnko už dosiahlo zenit, vyzliekol si biely plášť. Roľník orajúci na poli mu mávol rukou na pozdrav a Ged mu odpovedal rovnako. Po nebi poletovali poľné vtáky a spievali. Na úhoroch a popri ceste práve rozkvitala iskernica. V diaľke na oblohe opísal veľký oblúk dravec. Ged pozrel na nebo a zdvihol ruku. Vták prudko vystrelil smerom nadol, až sa mu vo vetre chvelo perie, a pristál na ponúknutom zápästí. Žlté pazúry sa Gedovi zaťali do ruky. Nebol to krahulec, ale kršiak rybár, bielo-hnedo pruhovaný dravec, ktorý žije na Roke a živí sa lovom na mori. Svojím jasnožltým okrúhlym okom pozrel zboku na arcimága, potom zavakal zahnutým zobákom a pozrel naňho oboma očami. „Nebojácny,“ povedal arcimág v jazyku Tvorenia.

Veľký vták zatrepotal krídlami a ešte pevnejšie sa mu zachytil na zápästí. Stále z neho neodtrhal zrak.

„Leť si, brat môj nebojácny.“

Roľník, čo pracoval na vzdialenom úbočí pod čírou modrou oblohou, vystrel chrbát a pozoroval muža a vtáka na poli. Minulú jeseň raz videl, ako rovnako pristál arcimágovi na zápästí divý vták a v nasledujúcej chvíli tam už nebol človek, len vysoko na oblohe stúpali s vetrom dva dravce.